

SpareBank 1 Ringerike Hadeland

Investorpresentasjon – Q1-17

Adm. banksjef – Steinar Haugli

Viktig informasjon (1:2)

Om presentasjonen

Dette presentasjonsmaterialet ("Presentasjonen") av SpareBank 1 Ringerike Hadeland ("**Banken**") er utarbeidet utelukkende for bruk i presentasjoner for investorer i forbindelse med et planlagt tilbud av egenkapitalbevis i Banken gjennom en rettet emisjon (den "**Rettede Emisjonen**") med en påfølgende reparasjonsemisjon ("**Reparasjonsemisjonen**") og ansatteemisjon ("**Ansatteemisjonen**", sammen med den Rettede Emisjonen og Reparasjonsemisjonen benevnt som "**Emisjonene**"). Tilretteleggere for Emisjonene er SpareBank 1 Markets og Arctic Securities AS ("**Tilretteleggerne**").

Presentasjonen er utarbeidet utelukkende for informasjonsformål og utgjør ikke i seg selv (uten øvrig investordokumentasjon), og skal ikke bli ansett eller tolket som, et tilbud om å erverve egenkapitalbevis i Banken i noen jurisdiksjon. Potensielle investorer i den Rettede Emisjonen må lese tilbudsmaterialet og annen relevant informasjon som tilgjengeliggjøres i denne forbindelse for en beskrivelse av vilkårene for den Rettede Emisjonen.

Konfidensialitet

Presentasjonen og innholdet i denne er strengt konfidensielt. Distribuering eller videreformidling av Presentasjonen til noen andre enn opprinnelig mottaker eller dennes rådgivere i forbindelse med den Rettede Emisjonen er ikke tillatt. Enhver tilgjengliggjøring av innholdet i denne Presentasjonen, uten forutgående skriftlig samtykke fra Banken eller Tilretteleggerne er forbudt.

Begrenset selskapsgjennomgang

Tilretteleggerne har utført en begrenset selskapsgjennomgang (due diligence) av Banken i forbindelse med den Rettede Emisjonen. Mottakeren aksepterer og erkjenner risikoene knyttet til at det kun er gjennomført en begrenset selskapsgjennomgang. Mottakeren må gjøre sin egen analyse av Banken og erkjenner og aksepterer at den alene vil være ansvarlig for sin vurdering av Banken, den Rettede Emisjonen, Bankens markedsposisjon, finansielle situasjon og den fremtidige utviklingen for Bankens virksomhet og verdipapirer.

Ansvarsfraskrivelse

Ingen eksterne parter har foretatt noen verifikasjon av informasjonen som er inkludert i Presentasjonen, herunder uttalelser om fremtidige forhold ved Bankens virksomhet og forutsetninger som ligger til grunn for slike uttalelser, og verken eksterne parter eller Banken forplikter seg til å gjøre dette. Verken Banken eller Tilrettelegger garanterer, uttrykkelig eller underforstått, for at informasjonen som er inkludert i Presentasjonen er fullstendig, presis, oppdatert eller korrekt, og påtar seg ikke ansvar for informasjonen som er inntatt, eller utelatt fra Presentasjonen, og heller ikke for eventuell skriftlig, elektronisk eller muntlig kommunikasjon formidlet til mottakere i forbindelse med mottakers egen undersøkelse og evaluering av Banken og dens virksomhet.

Verken Banken eller Tilrettelegger har gitt noen andre personer tillatelse til å gi potensielle investorer informasjon knyttet til den Rettede Emisjonen eller Banken, og vil derfor ikke akseptere ansvar for informasjon gitt av andre enn Banken eller Tilrettelegger.

Fremtidig prospekt

Dersom Reparasjonsemisjonen og Ansatteemisjon gjennomføres, vil det i denne forbindelse utarbeides et prospekt som skal godkjennes av Finanstilsynet ("**Prospektet**"). I slikt Prospekt vil det gis utfyllende informasjon om Banken og potensielt mer detaljert informasjon enn det som fremgår av denne Presentasjonen. Potensielle investorer aksepterer at de ikke vil ha tilgang til slik utfyllende informasjonen ved sin vurdering av Banken og den Rettede Emisjonen.

Viktig informasjon (2:2)

Risikofaktorer

En investering i Banken innebærer risiko, og flere faktorer kan ha negativ innvirkning på Bankens virksomhet, finansiell eller juridisk stilling eller verdien av Bankens egenkapitalbevis. Mottakeren bør lese beskrivelsen av risikofaktorene i denne Presentasjonen nøye for en beskrivelse av enkelte risikofaktorer som kan være aktuelle ved en investering i Bankens egenkapitalbevis inntatt til slutt i presentasjonen. Hvis en eller flere av disse risikofaktorene materialiserer seg, vil Bankens faktiske fremtidige resultater, ytelser eller prestasjoner bli vesentlig påvirket. Historisk avkastning er ingen garanti for fremtidig avkastning. En investering i egenkapitalbevis er kun egnet for investorer som forstår risikofaktorene forbundet med denne typen investeringer, og som har råd til et tap av hele eller en del av investeringen.

Ingen oppdateringer

Informasjonen i denne Presentasjonen gjelder per datoen for denne Presentasjonen. Det kan ha forekommet endringer ved forhold og hendelser i etter dato for Presentasjonen som påvirker Banken. Verken utstedelse eller levering av denne Presentasjonen skal under noen omstendighet implisere at informasjonen som er inntatt i Presentasjonen er korrekt i på et tidspunkt etter dato for Presentasjonen eller at forhold ved Banken ikke har forandret seg. Banken har ikke til hensikt, og påtar ingen forpliktelse eller ansvar knyttet til, å oppdatere informasjonen eller å påse at informasjonen i Presentasjonen er korrekt etter dato for Presentasjonen.

Fremtidsrettede uttalelser

Enkelte uttalelser i Presentasjonen kan gjelde fremtidige forhold, inkludert uttalelser vedrørende hensikt, meninger og tro på eller nåværende forventninger til Banken og til ledelsen med hensyn til, blant annet, (i) mål og strategier, (ii) planer for ny produktutvikling, (iii) markedsføringsplaner, (iv) Bankens målmarkeder, (v) evaluering av Bankens markeder, konkurranse og konkurranseposisjon, og (vi) trender som er uttalt eller implisitt gitt av finansiell eller annen informasjon eller fremstilling inkludert i Presentasjonen. Slike uttalelser om fremtidige forhold er ingen garanti for fremtidig utvikling, og er forbundet med kjente og ukjente risiko- og usikkerhetsmomenter og andre faktorer, som kan resultere i at faktiske resultater, prestasjoner og utfall kan bli vesentlig forskjellig fra fremtidige resultater, prestasjoner eller utfall uttalt eller implisitt gitt ved uttalelser og informasjon i denne Presentasjonen, inkludert blant annet, risiko og usikkerhetsmomenter knyttet til Bankens virksomhet, segmenter, utvikling, vekst, ledelse, finansiering, markedsutvikling og relasjoner til kunder og, mer generelt, generelle økonomiske betingelser og betingelser knyttet til virksomheten, endring i nasjonale rammebetingelser og lover og EU regulativ, skatter, endring i konkurranse og prisingsforhold, fluktuasjoner i valutakurser og rentenivå og andre faktorer. Dersom en eller flere av disse risiko- eller usikkerhetsmomentene materialiserer seg, eller dersom underliggende forutsetninger skulle vise seg å være uriktige, kan det resultere i at faktiske resultater kan avvike vesentlig fra de resultater som er beskrevet i Presentasjonen.

Ingen rådgivning

Innholdet i denne Presentasjonen skal ikke anses som finansiell, juridisk, skattemessig, forretningsmessig eller annen profesjonell rådgivning. Mottaker av Presentasjonen må konsultere sine egne profesjonelle rådgivere for slik rådgivning.

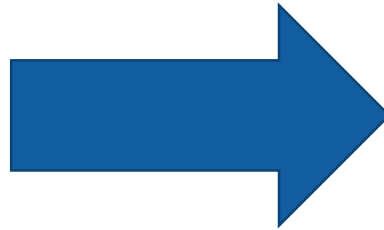
Lovvalg

Denne Presentasjonen er underlagt norsk rett, og ethvert krav eller tvist som måtte oppstå basert på denne Presentasjonen skal ha Ringerike tingrett som vernetting.

Ide- og verdigrunnlag

Bankens identitet

- Sterk markedsposisjon
- Konkurransefortrinn og omdømme
- Verdigrunnlag

- Videreutvikle effektiv betjening gjennom endret kundedferd
- Lønnsom og kostnadseffektiv
- Kompetanse

Visjon

SpareBank 1 Ringerike Hadeland – den anbefalte banken

Visjon

SpareBank 1 Ringerike Hadeland
- den anbefalte banken

Nøkkeltall

RING konsern	2017-Q1	2016-Q1	2016
Resultat før skatt	94,8 mill. kr.	80,0 mill. kr.	411,6 mill. kr.
Egenkapitalavkastning	10,8 %	9,0 %	11,7 %
Utlånsvekst inkl. SB1BK	6,1 %	10,1 %	8,2 %
Forvaltningskapital inkl. SB1BK	28,5 mrd. kr.	26,4 mrd. kr.	28,1 mrd. kr.
Ren kjernekapitaldekning	15,6 %	15,3 %	15,9 %
Utbytte/EKB			11,30 kr.
P/B	0,97	0,95	0,88

Resultatutvikling

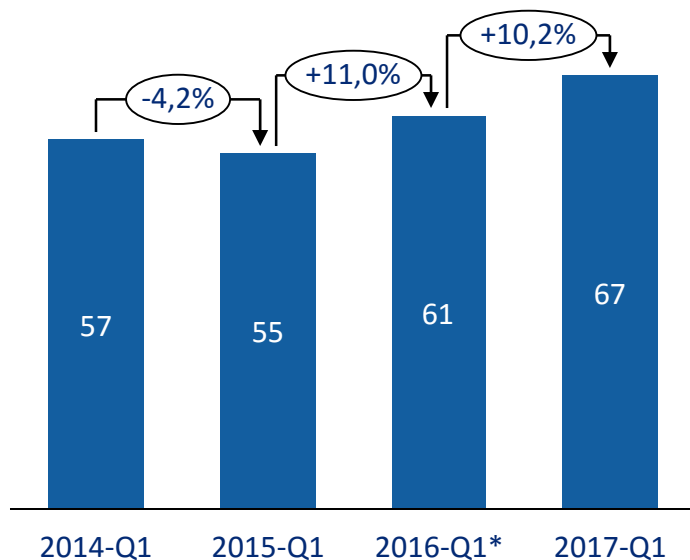
(Hele tusen kroner)	1.kv.2017	1.kv. 2016	Endring
Netto renteinntekter	86.369	76.943	9.427
Netto provisjons- og andre inntekter	71.591	77.447	-5.857
Netto resultat fra finansielle eiendeler	27.028	10.742	16.286
Sum inntekter	184.988	165.132	19.856
Sum driftskostnader	90.798	81.743	9.055
Resultat før tap	94.189	83.388	10.801
Tap på utlån og garantier	-574	3.388	-3.962
Resultat før skatt	94.763	80.001	14.763

Engangsposter:

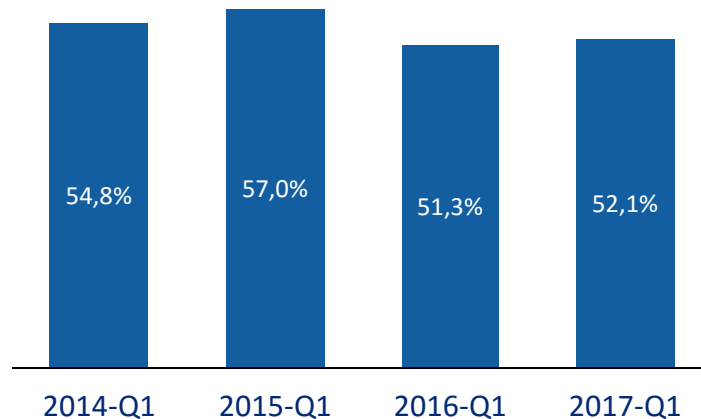
- Q1-16:
 - Gevinst fra salg av eiendomsmeglervirksomhet på Gjøvik på 11,7 mill. kroner
 - Bokført hele sikringsfondsavgiften for 2016 på 9,6 mill. kr.

Styrket lønnsomhet i morbank

Resultat underliggende bankdrift før tap

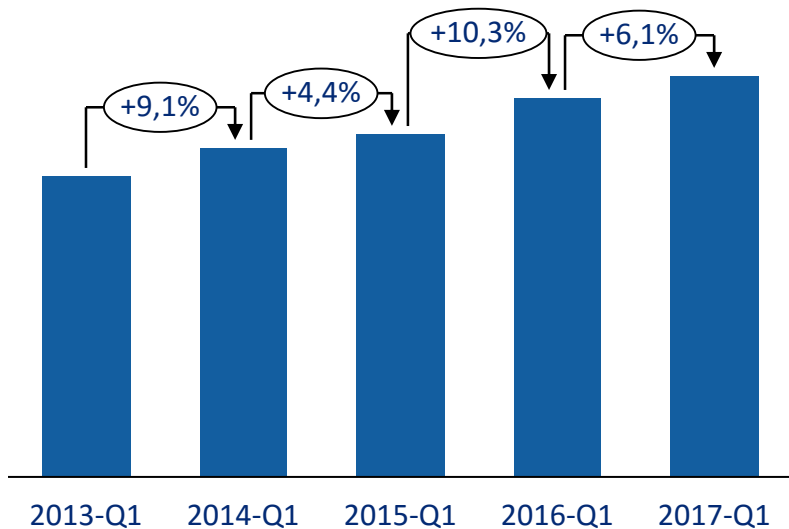
Kostnadsprosent morbank (eks. finans)

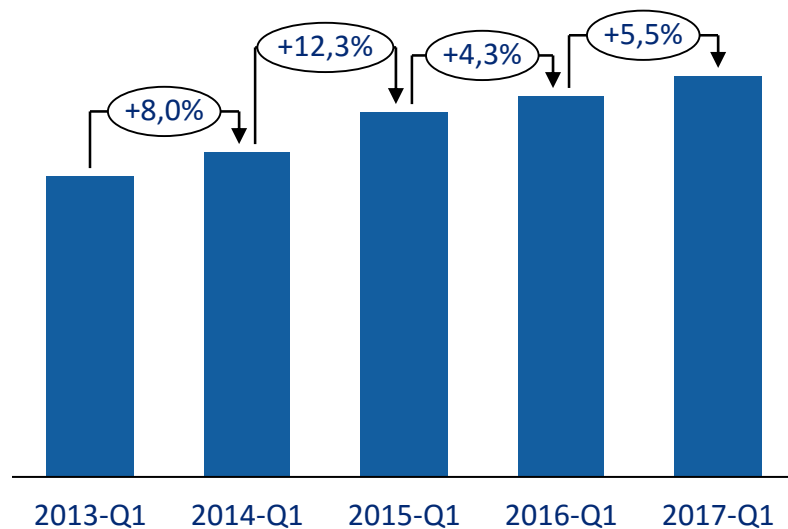
*korrigert for engangsinntekt på 11,7 mill. kr. fra salg av eiendomsmeglervirksomhet på Gjøvik

Fortsatt god vekst

12 måneders vekst utlån

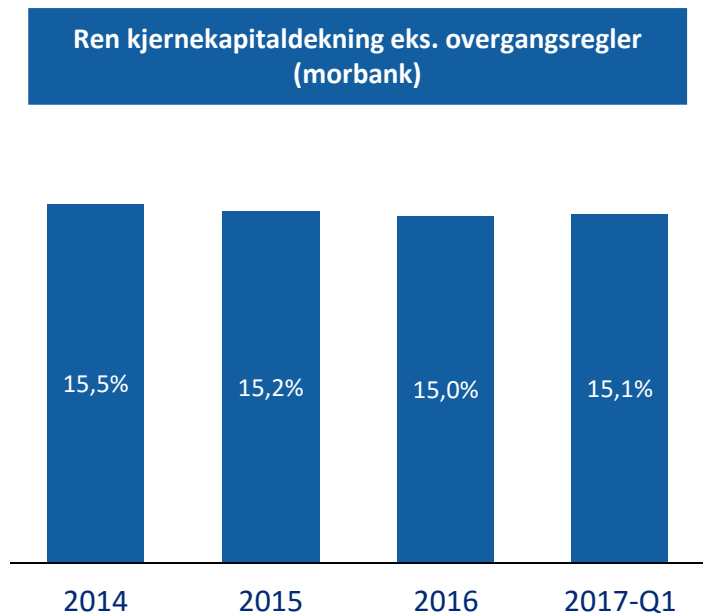

12 måneders vekst innskudd

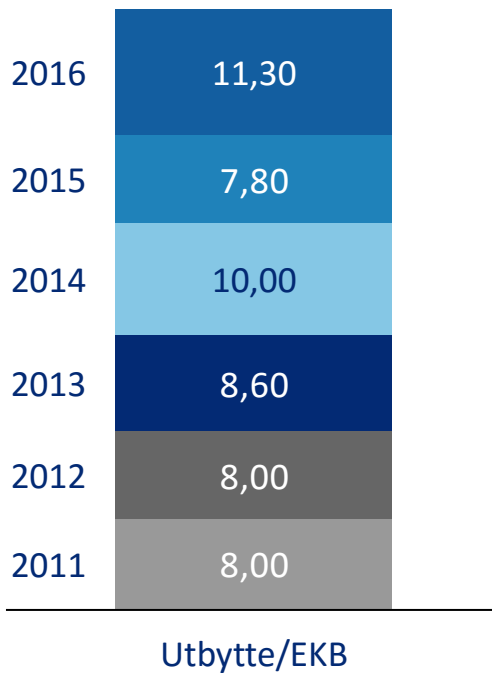
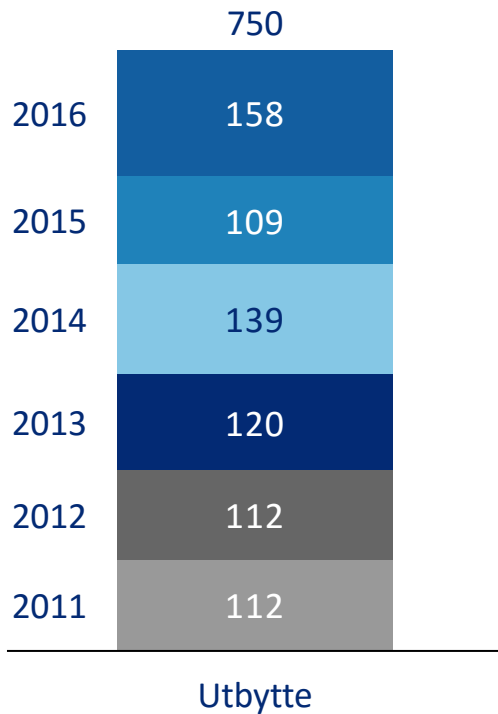
Kapitaldekning

- God vekst kombinert med bankens utdelingspolitikk og regulatoriske endringer har ført til fallende kapitaldekning

- Kapitaldekningen forventes å falle ytterligere grunnet følgende:
 - Konsolidering av samarbeidende gruppe fra 1.1.2018. Forventes negativ effekt på opptil 1 %
 - IFRS 9 Tap fra 1.1.2018. Forventes minimal effekt
- På lengre sikt vil disse negative effektene kunne motvirkes av innføring av SMB-rabatten og ny standardmetode

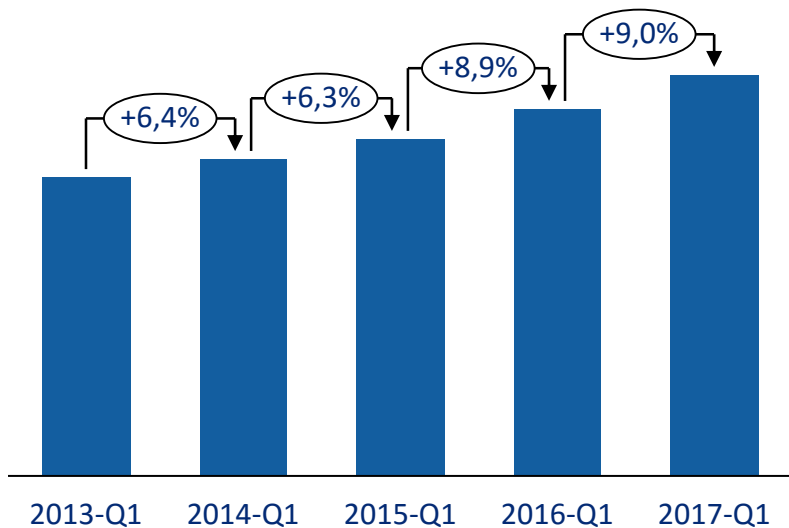
Vi har vært tro til vår utdelingspolitikk!

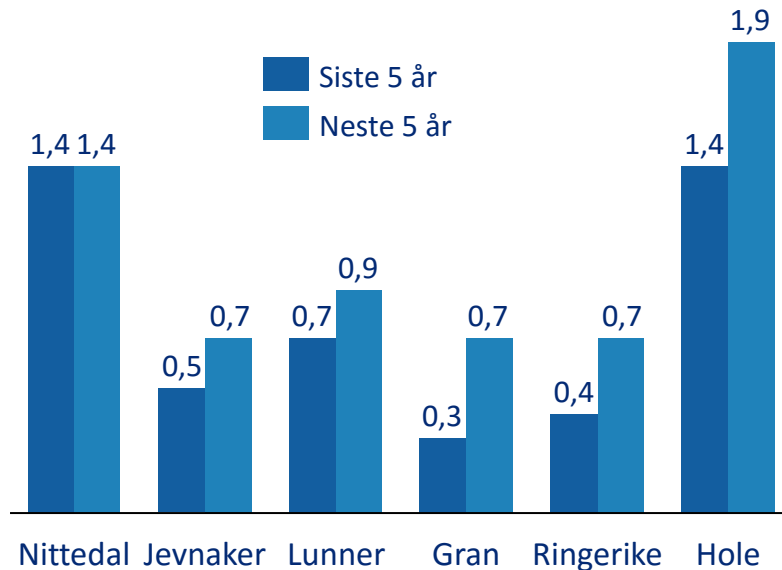
*Utdeling av 50 % av
konsernets resultat!*

En region i vekst

Utlån til privatmarkedet

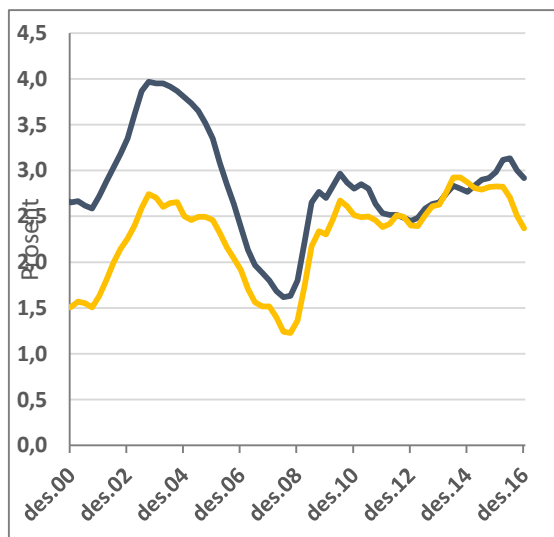
Gjennomsnittlig årlig befolkningsvekst, %

Kilde: SSB

En makroøkonomisk god region

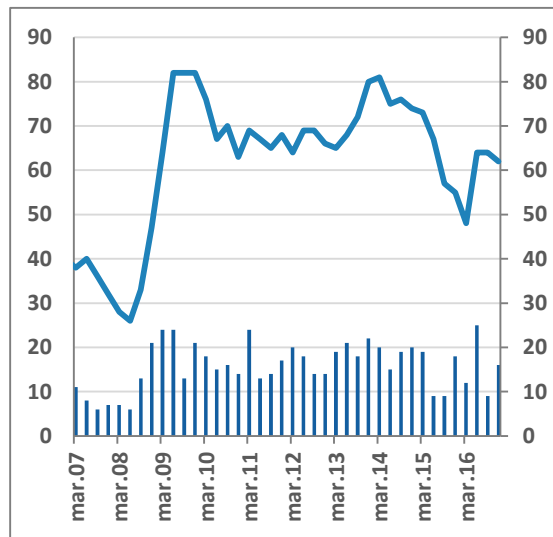
Stabilt lav arbeidsledighet i
markedsområdet

— Norge — Markedsområde

Kilde: SSB

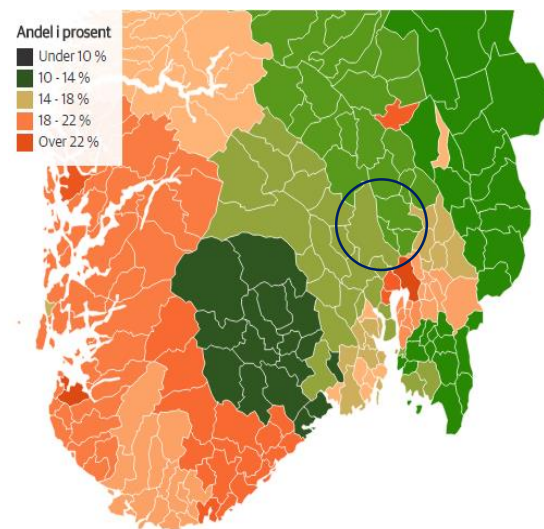
Stabilt lavt antall konkurser i
markedsområdet

■ Kvartal — Summert 4 kvartaler

Kilde: SSB

Lav gjeldsgrad i markedsområdet
sammenlignet med landet forøvrig

Andel boligkjøpere som i 2014 hadde en gjeldsgrad over 5. Gjeldsgrad er gjeld i forhold til inntekt. All gjeld er regnet med, inkludert studiegjeld.

Kilde: DN

En region preget av optimisme

«Ringerike er det området på Østlandet – ja, kanskje i hele landet – som har størst vekstpotensial» - NHO-sjef Kristin Skogen Lund

De ti sterkeste boligmarkedene i 2016 utenom Oslo og Akershus var:

Ringerike: 20 prosent

Gjøvik: 18,8

Førde: 17,9 prosent

Drammen: 16,7 prosent

Askim: 16,9 prosent

Jevnaker: 15,9 prosent

Vestre Toten: 15,5 prosent

Eidsberg: 15,1

Alta: 14,8 prosent

Lier: 14,3 prosent.

Foto: Multiconsult/Statens Vegvesen (-)

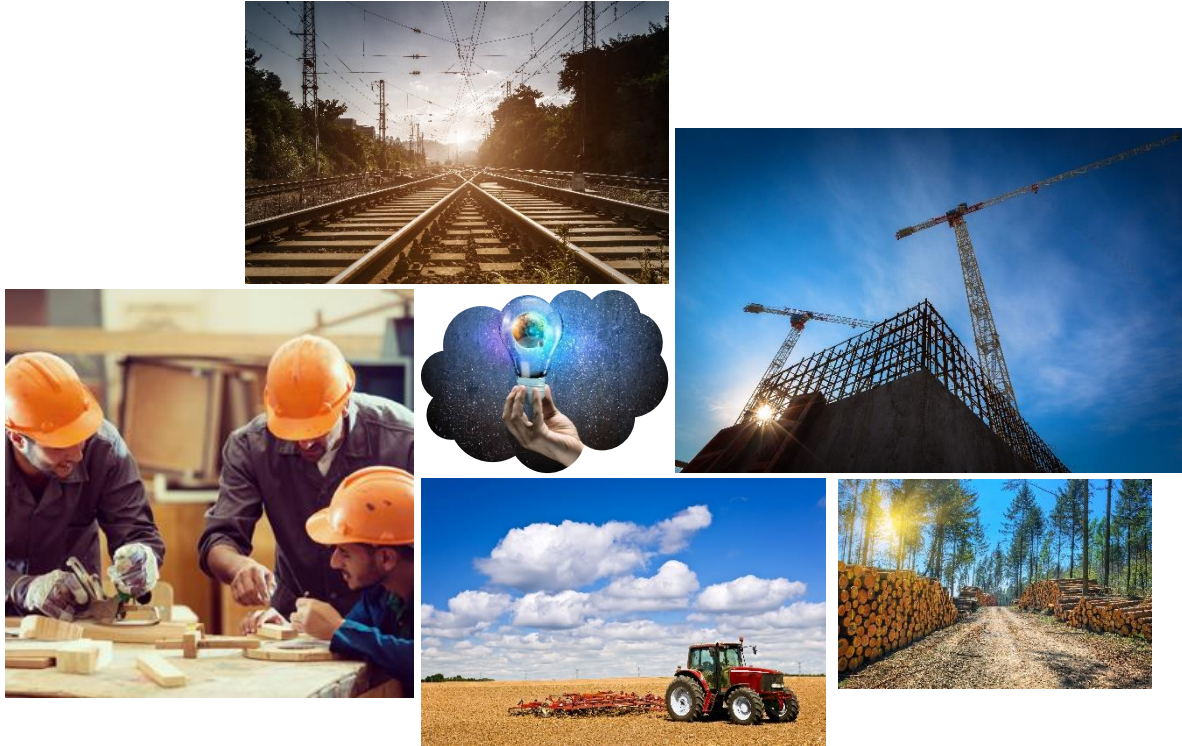
Bygger milliardvei på Hadeland

Et næringsliv i utvikling

- Boligutbygging i en attraktiv bostedsregion
- Hønefoss og Gran som handelssentrum
- Industri- og næringsparker
- Bredt og sammensatt næringsliv

[illegible]

SMB er viktig for utviklingen av vår region

Vi er markedsleder i regionen med gode kunderelasjoner

KANTAR TNS

Kundetilfredshet

- **Personmarked RH** (SpB 1: 62)
 - Hole 74
 - Ringerike 67
 - Jevnaker 69
 - Lunner 64
 - Gran 66
 - Nittedal 72
- **Bedriftsmarked RH** (SpB 1: 61)
 - Ringerike 71 poeng
 - Hadeland 76 poeng
 - Nittedal 76 poeng

68 poeng

73 poeng

KANTAR TNS

Markedsandel

- **Personmarked RH**
 - Hole 37 %
 - Ringerike 42 %
 - Jevnaker 74 %
 - Lunner 49 %
 - Gran 45 %
 - Nittedal 16 %
- **Bedriftsmarked RH**
 - Ringerike 52 %
 - Hadeland 44 %
 - Nittedal 22 %

39 %

44 %

Vi brenner for vårt lokalmiljø

SpareBank 1
RINGERIKE HADELAND

talent stipend

Hvordan skal vi møte fremtiden?

- Vekstfilosofi – lønnsom vekst
 - Kunderekuttering – proaktivitet
 - Nærbanken – utnytte vår posisjon for å ta ytterligere markedsandeler
- Digitalisering – automatisere arbeidsprosesser
- Kundekunnskap/relasjon
 - Tilpasset rådgivning
 - Relevant salg
 - Langsiktighet – ivareta tradisjonen bry oss om kunden
- Endringsvilje og omstillingsevne

Økonomiske mål

Lønnsomhet og egenkapitalavkastning

- Egenkapitalavkastning min. 7 %-poeng høyere enn 5-års statsobligasjonsrente.
- Være blant de tre beste i Samarbeidende Sparebanker med hensyn til egenkapitalavkastning hensyntatt EK-andel.

Kostnadseffektivitet

- Målsetting om en kostnadsprosent fra ordinær bankdrift – cost/income – innenfor 48 % i løpet av 1. halvår 2018.
- Være blant de tre bankene i Samarbeidende Sparebanker med lavest kostnadsprosent.

Netto provisjonsinntekter

- Være blant de tre beste i Samarbeidende Sparebanker med hensyn til vekst i netto provisjonsinntekter eksklusiv Boligkreditt og EM 1.

Utdelingspolitikk

- SpareBank 1 Ringerike Hadeland har som målsetting at minst halvparten av eierkapitalens andel av årsoverskuddet etter skatt i konsernet skal utbetales som kontantutbytte, og tilsvarende at minst halvparten av grunnfondskapitalens andel av overskuddet utbetales som gaver.
- Ved fastsettelsen av utbytte vil det bli tatt hensyn til bankens resultatutvikling, markedssituasjon, stabilitet i utbytte samt behov for kjernekapital.

Kapitaldekning

- Konsernet har mål om å ha ren kjernekapitaldekning på minimum 15 %.
- Konsernet har som mål å ha en total kjernekapitaldekning på minimum 15,5 %.
- Konsernet har mål om å ha en samlet kapitaldekning på minimum 17,5 %.

Emisjon

SpareBank
RINGERIKE HADELAND

Transaksjonsmodell - emisjon

- **Rettet emisjon**

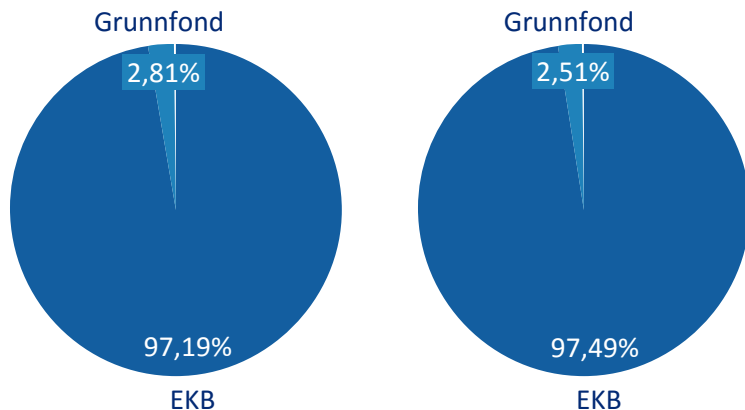
- Rettet emisjon med bruttoproveny på 250-275 mill. kr., med et formål å støtte sterk vekst i regionen
- Rettet emisjon forventes offentliggjort sammen med Q1/17 den 26.april kl 16:30 (CET)
 - «Overnight Accelerated Bookbuilt Offering» (ABO) som iverksettes etter stengetid på Oslo Børs (16:30 CET) med prisfastsettelse før børsåpning påfølgende dag
 - SpareBank 1 Markets AS og Arctic Securities AS som tilretteleggere

- **Etterfølgende reperasjonsemisjon og ansattemisjon**

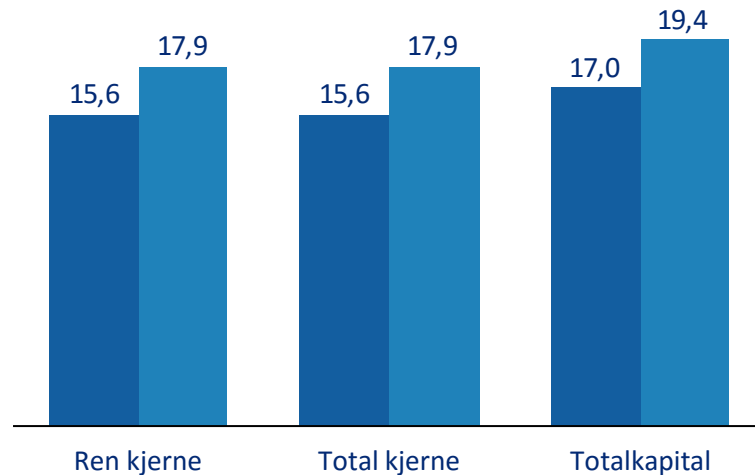
- Under forutsetning av en vellykket rettet emisjon vil styret vurdere å gjennomføre en etterfølgende reperasjonsemisjon og ansattemisjon
- Reperasjonsemisjon
 - Rettet mot egenkapitalbevisiere i banken per 26.april 2017 (som registrert i VPS 28.april 2017) som ikke ble invitert til å delta i den rettede emisjonen. Slike egenkapitalbevisiere vil mottak ikke-omsettelige allokeringer
- Ansattemisjon
 - Rettet mot alle ansatte i banken per 26.april 2017. Rabattelement på 20 %. Begrensning på 500 egenkapitalbevis per ansatt. Bindingstid på 24 mndr.

Nøkkeltall (eksempel)

Eierbrøk, før og etter emisjon

Kapitaldekning, før og etter emisjon

*Nøkkeltallene i eksempelet forutsetter emisjon på totalt 300 mill. kr. (1,5 mill. EKB til 200 kr/EKB)
(rettet emisjon + reoperasjonsemisjon og ansattemisjon)

Kontakt

Adm. Banksjef
Steinar Haugli
T: 971 95 437

Banksjef
Økonomi/Finans
Andrea Søvting
T: 984 88 299

Utvalgte risikofaktorer

Utvalgte risikofaktorer (1:5)

Investeringer i egenkapitalbevis er beheftet med risiko. Nedenfor er beskrevet risikoforhold som anses som særlig relevante og vesentlige for å vurdere risikoen knyttet til en investering i egenkapitalbevis i Banken. Eventuelle investeringer i egenkapitalbevis i Banken bør grundig vurderes mot risikofaktorene presentert i denne Presentasjonen, sammen med informasjon i Presentasjonen. for øvrig. Dersom én eller flere av risikofaktorene faktisk inntreffer, vil Bankens virksomhet, finansielle stilling, driftsresultat og/eller egenkapitalbeviskurs kunne bli vesentlig negativt påvirket.

Risiko knyttet til Bankens egenkapitalbevis

Egenkapitalbevisene

Markedet for egenkapitalbevis kan variere vesentlig og raskt som følge av, blant annet, faktorene nevnt nedenfor:

- Forskjeller mellom Bankens faktiske finansielle og øvrige resultater, og det som er forventet av markedet og analytikere,
- Oppfattede muligheter for Bankens virksomhet og bankindustrien,
- Offentliggjøringer fra Banken eller dens konkurrenter vedrørende vesentlige kontrakter, oppkjøp, strategiske samarbeid, joint ventures og/eller kapitalforpliktelser,
- Endringer i driftsresultat,
- Endringer i analytikeres estimater av Bankens ytelse og anbefalinger,
- Endringer i markedets vurdering av lignende foretak,
- Involvering i søksmål,
- Ansettelse eller oppsigelse av ledende personer / nøkkelpersoner, og
- Endringer i generelle finansielle forhold.

Negativ publisitet, herunder publisitet som relaterer seg til noen av Bankens største egenkapitalbevisiere, kunder eller nøkkelpersoner, kan ha vesentlig negativ påvirkning på prisingen av egenkapitalbevisene, uavhengig av om slik publisitet medfører riktighet. Slik negativ publisitet kan knytte seg til konkursbehandling, mislykkede forsøk på oppkjøp, samarbeidsavtaler osv.

Utvikling i verdipapirmarkedet og volatilitet

Kursen på Egenkapitalbevisene vil påvirkes av den generelle utviklingen i verdipapirmarkedene. Dette innebærer at kursen på Egenkapitalbevisene vil kunne gå opp eller ned uavhengig av Bankens underliggende utvikling.

Prissetting av Egenkapitalbevisene vil også kunne påvirkes av likviditetsmessig forhold. Dersom handelen i Egenkapitalbevis blir preget av relativt liten omsetning, vil dette kunne føre til at eventuelle store handler innenfor en kort tidshorisont kan føre til sterke positive eller negative kursutslag.

Utbytte

Tidspunkt for og størrelsen på fremtidige utbetalinger av utbytte fra Egenkapitalbevisene vil avhenge av Bankens fremtidige inntjening, Bankens kapitalbehov samt kapital- og kjernekapitaldekning, slik disse er definert etter lov og forskrifter i Norge. Endringer i Bankens utbyttepolitikk kan ha negativ effekt for Egenkapitalbevisenes direkteavkastning, kursutvikling og attraktivitet i verdipapirmarkedet. Utbytte vedtas av representantskapet og dersom dette velger ikke å utdele utbytte, vil ikke egenkapitalbevisiere ha noe krav på få slik utbetaling. Fravær av og/eller nivået på utbytte kan ha negativ innvirkning på prisingen av egenkapitalbevis.

Begrenset anledning for utenlandske egenkapitalbevisiere til å delta i fremtidige emisjoner

I henhold til Finansforetaksloven har eksisterende egenkapitalbevisiere fortrinnsrett til å tegne nye egenkapitalbevis med mindre disse rettighetene er satt til side i henhold til vedtak i representantskapet. Amerikanske egenkapitalbevisiere og egenkapitalbevisiere i andre jurisdiksjoner kan være forhindret fra å motta, handle og utøve slik fortrinnsrett til tegning av nye egenkapitalbevis i henhold til gjeldende lover. Dersom slike egenkapitalbevisiere ikke kan motta, handle eller utøve slike fortrinnsretter tildelt for deres egenkapitalbevis i en fortrinnsrettsemisjon i Banken, risikerer disse å miste den økonomiske fordelene slike rettigheter representerer og deres forholdsmessige eierandel i Banken kan bli utvannet.

Utvalgte risikofaktorer (2:5)

Risiko knyttet til Banken og dens virksomhet

Utviklingen i regional og nasjonal økonomi

De senere år har vist at de globale kapital- og kredittmarkedene kan være volatile hvilket kan medføre en negativ effekt på banksektoren internasjonalt. Denne effekten kan relatere seg til blant annet redusert likviditet og økt kredittrisiko premie. I tillegg har det i perioder de senere årene forekommet vesentlig reduksjon i tilgjengeligheten av finansiering. Eventuelt vedvarende volatilitet, nye markedsforstyrrelser eller forringelse i den globale økonomien kan ha vesentlig negativ effekt på Bankens evne til å få tilgang til kapital og/eller virksomheten for øvrig, resultater av virksomheten og/eller økonomiske tilstand. Bankens inntjening og resultater kan bli negativt påvirket av en forverring i økonomiske forhold der virksomheten drives. En forverring av makroøkonomiske forhold i Norge kan ha negativ effekt på Bankens resultater og økonomiske stilling, spesielt dersom arbeidsløshet eller inflasjon øker, eller verdier på eiendommer faller. I tillegg til å redusere etterspørselen etter Bankens produkter og tjenester, kan kvaliteten på Bankens kredittportefølje påvirkes negativt, og Banken vil kunne oppleve kreditttap.

Rammebetingelser og myndigheters handlinger

Statlige myndigheter kan til enhver tid innenfor rammene av EØS-avtalen innføre regelverk eller gjennomføre finans- eller pengepolitiske tiltak, herunder endringer i skatte-, avgifts- og valutalovgivningen, som vil kunne påvirke Bankens og resten av finansindustriens inntekter og kostnader. Et eksempel på dette er beskatning av utbytte. Myndighetene kan også innføre andre tiltak som kan påvirke Bankens virksomhet, eksempelvis gjennom skjerpede soliditetskrav eller andre spesifikke krav. Gjennom sin kontroll med tilsyns- og styringsinstitusjonene i penge- og kredittmarkedet, vil myndighetene også kunne foreta disponeringer som påvirker Bankens virksomhet direkte. Omfanget av finansreguleringen innen EU er de senere år blitt betydelig utvidet, særlig i kjølvannet av finanskrisen i 2008. Tilsynet med bankvirksomhet er også vesentlig styrket.

For finansnæringen innebærer nye/endrede rammebetingelser blant annet økte krav til kjernekapitaldekning, nye krav til sammensetning av kjernekapital, og økte krav til likviditetsstyring og likviditetsbuffere. Nye rammebetingelser vil kunne medføre ytterligere press på Bankens rentemargin, kostnader og egenkapitalbevisavkastning. Dette er en generell utfordring for hele finansnæringen, og det forventes at deler av merkostnaden må tas igjen gjennom økte priser.

Kredittrisiko

Kredittrisiko defineres som faren for tap som følger av at kunder eller motparter ikke har evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser overfor Banken. Bankens tilgang til korrekt og fullstendig finansiell informasjon og generell kredittinformasjon om låntakere er avgjørende for Bankens vurdering av den kredittrisiko som er knyttet til den enkelte låntaker. Slik informasjon er mer begrenset tilgjengelig for små og mellomstore bedrifter og privatpersoner enn for større foretak, hvilket kan utgjøre en risiko.

Uventede inntekt- og kostnadssvingninger

Banken er utsatt for uventede svingninger i inntekter og kostnader som kan inntreffe i ulike forretnings- eller produktsegmenter. Det er likevel en risiko for at uforutsette konjunktursvingninger eller endret kundeatferd kan forekomme. Dette kan igjen medføre at Bankens kostnader vesentlig overskrider Bankens inntekter, som igjen vil kunne ha en vesentlig innvirkning på Bankens driftsresultat, likviditet og finansielle situasjon.

Utvalgte risikofaktorer (3:5)

Operasjonell risiko

Operasjonell risiko er risikoen for tap som skyldes utilstrekkelig eller sviktende interne prosesser, svikt hos mennesker i systemer, samt eventuelle eksterne hendelser. Dette kan eksempelvis være svikt i rutiner, svikt i datasystem, kompetansesvikt, feil i Bankens underleverandører, tillitsbrudd hos ansatte og kunder, ran, underslag m.m.

Banken er avhengig av et betydelig antall operasjoner hver dag i hver enhet i en rekke ulike markeder og geografiske områder. Bankens virksomhet avhenger av evnen til å håndtere disse operasjoner effektivt på tvers av ulike enheter, og rapportere disse operasjonene nøyaktig. Banken er eksponert for operasjonell risiko som for eksempel svikt eller mangler i interne prosesser og systemer (inkludert, men ikke begrenset til, finansiell rapportering og risikostyringssystemer), IT-infrastruktur, utstyr/maskiner, dokumentasjon av transaksjoner eller avtaler med tredjeparter, manglende sikring av eiendeler, ansattes feil, manglende opprettholdelse av forsvarlig fullmakter, og manglende oppfyllelse av regulatoriske krav (inkludert, men ikke begrenset til, databeskyttelse og anti-hvitvaskingslover) og lovgivning for de markedene hvor Banken har virksomhet.

Banken er også utsatt for operasjonell risiko på grunn av klager fra kunder og svikt i eksterne systemer. Dessuten kan Banken bli negativt påvirket av uredlige handlinger eller brudd på interne instruksjoner begått av egne ansatte. Banken kan ikke forutsi hvorvidt slike tilfeller av interne misligheter vil oppstå, eller hvis de skulle oppstå, i hvilken grad disse handlinger vil få negativ innvirkning.

Risikoen for at banker vil bli utsatt for eller brukes til hvitvasking har økt. Risikoen for hvitvasking er høyere i fremvoksende markeder enn i Norge og andre utviklede markeder. Risikoen for fremtidige hendelser knyttet til hvitvasking finnes alltid for finansinstitusjoner. Eventuelle brudd på antihvitvaskingsregler, eller forsøk på brudd, kan ha alvorlige juridiske og omdømmemessige konsekvenser for Banken, og kan resultere i negativ innvirkning på Bankens virksomhet.

Banken utvider omfanget av sin virksomhet og sin kundebase og iverksetter stadig nye retningslinjer for eierstyring og selskapsledelse for å hindre potensielle interessekonflikter. Å identifisere og håndtere interessekonflikter er komplekst, delvis på grunn av at interne brudd på retningslinjer kan være vanskelig å oppdage. Bankens omdømme kan bli skadet, og viljen for kundene til å inngå transaksjoner der en slik konflikt oppstår kan bli berørt, dersom Banken ikke klarer, eller synes ikke å klare, å identifisere og håndtere interessekonflikter.

Risiko knyttet til personell

Bankens virksomhet er avhengig av den kollektive innsatsen av sine ansatte på alle nivåer. Konkurransen om de beste medarbeiderne fra finanssektoren og fra bedrifter utenfor finansnæringen er hard. Dersom Banken ikke er i stand til å beholde og tiltrekke seg tilstrekkelig personell med rikelig kompetanse, kan dette ha en negativ effekt på virksomheten. Videre kan tap av nøkkelpersonell og ledelse ha en negativ effekt på Bankens virksomhet, strategi, finansielle stilling og/eller resultater.

Eierisiko

Eierisiko er risikoen for at Banken blir påført negative resultater fra eierposter i strategisk eide selskap og/eller må tilføre ny egenkapital til disse/dette selskap(ene). Slike tap vil kunne ha en negativ innvirkning på Bankens finansielle stilling og fremtidige resultat og utviklingsmuligheter.

Omdømmerisiko

Banken er avhengig av å opprettholde et godt omdømme og tillit i markedet for å tiltrekke seg nye, og beholde eksisterende, kunder. Banken er også avhengig av et godt omdømme hos motparter, egenkapitalbevismarkedet og hos myndighetene. Dersom Banken ikke klarer å opprettholde det nødvendige omdømmet og den nødvendige tillit i markedet, vil det kunne medføre frafall av kunder, som igjen vil kunne ha en vesentlig negativ innvirkning på Bankens virksomhet, resultat, likviditet og finansielle stilling.

Utvalgte risikofaktorer (4:5)

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko defineres som risikoen for at Banken ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser og/eller finansielle økninger i eiendelene uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger i form av prisfall på eiendeler som må realiseres, eller i form av dyrere finansiering. Nivået på institusjonens ansvarlige kapital vil være en sentral forutsetning for å kunne tiltrekke seg nødvendig finansiering til enhver tid.

Banken er avhengig av tilgang til ekstern kapital på tilfredsstillende vilkår for å kunne innfri sine forpliktelser etter hvert som de forfaller. Denne likviditetsrisikoen er latent innenfor bankvirksomhet, og kan særskilt gjøre seg gjeldende på grunn av for stor avhengighet til en bestemt finansieringskilde, endringer i kredittrater eller mer generelle endringer i markedet, for eksempel naturkatastrofer.

Banken er videre avhengig av tilstrekkelig finansiering for å kunne drive sin utlånsvirksomhet. Bankens utlånsvirksomhet er primært dekket gjennom kundeinnskudd. Slike innskudd er i midlertidig utsatt for variasjoner som skyldes hendelser utenfor Bankens kontroll, som for eksempel bortfall i kunders tiltro til markedet og økt konkurranse, som kan føre til at Banken i en periode får en vesentlig reduksjon i sine kundeinnskudd. I tillegg kan enhver usikkerhet knyttet til Bankens finansielle stilling føre til vesentlig kontantuttak som kan resultere i et finansieringsunderskudd hos Banken.

Bankens lånekunder ønsker som regel langsiktig finansiering, mens Bankens innskuddskunder i praksis, på meget kort varsel, kan disponere sine innskudd. Banken har derfor et tidsgap som medfører en risiko for tap dersom Banken ikke er i stand til å refinansiere sin gjeld eller ikke har evnen til å finansiere økninger i eiendeler uten vesentlige ekstrakostnader. Denne likviditetsrisikoen oppstår idet løpetiden på kundeinnskudd og innlån fra kapitalmarkedet er ulik kunders låneperiode.

Selv om Banken har en konservativ holdning til likviditetsrisiko, og Banken til enhver tid søker å diversifisere sine kilder til finansiering for å bli mest mulig uavhengig av hendelser i det enkelte marked, medfører den typen virksomhet Banken driver en latent likviditetsrisiko som vil kunne ha en vesentlig negativ innvirkning på Bankens resultat, likviditet og finansielle stilling.

Markedsrisiko

Markedsrisiko er en samlebetegnelse som omfatter risikoen for tap knyttet til poster på og utenfor balansen som følge av endringer i markedspriser. Verdipapirrisiko, valutarisiko, renterisiko, risiko forbundet med egenbeholdning og/eller bruk av egenkapital i syndikater er inkludert i denne risikoklassen. En nedgradering i kredittvurdering av Bankens kunder eller verdipapir som Banken eier vil kunne ha en negativ innvirkning på Bankens inntekter og risikovekt, som kan føre til økte kapitalkrav.

Bankens virksomhet er eksponert for risiko knyttet til rentemarginer realisert mellom utlån og lånekostnader. Endringer i renteforskjellene kan direkte påvirke Banken i den grad de påvirker avkastningen på rentebærende eiendeler, og renter betalt på rentebærende gjeld, og spesielt om endringene er uforholdsmessige eller uventede, eller på annen måte påvirker forholdet mellom marginer på utlån og lån. Bankens viktigste finansieringskostnad er rente betalt på innskudd og finansiering fra pengemarkedet, mens de viktigste renteinntektene kommer fra utlån til kunder og rentebærende verdipapir. Når tidspunktet for justeringer av renter ikke er sammenfallende, for eksempel når en økning av rentene i fundingmarkedet ikke er mulig å overføre til utlån, kan dette påvirke inntektene negativt.

Banken kan videre ha investeringer i verdipapirer hvor verdi er avhengig av volatilitet og generell utvikling av flere variabler, for eksempel renter, valutakurser, kredittspreader og aksjekurser. En negativ utvikling i verdi på disse verdipapirene vil ha en negativ påvirkning på Bankens finansielle stilling og/eller resultat.

Utvalgte risikofaktorer (5:5)

Systemrisiko

Det høye nivået av avhengighet mellom de ulike institusjonene i finansnæringen medfører at Banken er spesielt utsatt for forverring i kommersiell og finansiell soliditet, eller oppfattet soliditet, av andre finansinstitusjoner. Innenfor finansnæringen kan finansielle institusjoners mislighold påvirke og føre til soliditets- og likviditetsrisiko hos andre finansielle institusjoner. Tvil rundt, eller mislighold av, kun én institusjon i finansnæringen kan føre til store likviditetsproblemer, tap eller mislighold av andre institusjoner. Dette henger sammen med den kommersielle og finansielle soliditeten knyttet til finansinstitusjoner som følge av kreditt, handel, clearing eller andre relasjoner. Selv en oppfatning av, eller spørsmål om, mangel på kredittverdighet hos en motpart kan føre til likviditetsproblemer. Dette kan betegnes som "systemrisiko" og kan få en vesentlig negativ effekt på de finansielle mellomleddene, for eksempel clearing agencies, clearing houses, banker, verdipapirforetak, og ytelser hos dem som Banken samarbeider med og er avhengig av i det daglige. Systemrisikoen kan ha vesentlige negative effekter på Bankens evne til å skaffe ny kapital til sin virksomhet, på dens finansielle posisjon, på driftsresultat, på likviditet og/eller fremtidsutsikter.

Konkurransesituasjon

Bankens fremtidige økonomiske resultater vil kunne påvirkes av konkurransemessige forhold. Spesielt vil dette være tilfellet dersom eksisterende eller nye aktører intensiverer sin tilstedeværelse på de områder som er Bankens satsningsområder. Det forventes at den fremtidige utviklingen i banksektoren fortsatt vil preges av sterk konkurranse om kunder og prosjekter. Økt konkurranse kan gi reduserte marginer, som igjen vil kunne ha en negativ virkning på Bankens virksomhet, resultat, likviditet, finansielle stilling og/eller fremtidsutsikter.

Marginpress

Rentemarginen for norske banker har over lang tid vært under press. Et forsterket press på rentenetto, sammen med eventuell lavere volumvekst, kan i fremtiden bidra til å svekke Bankens virksomhet, resultat, likviditet, finansielle stilling og/eller fremtidsutsikter.

Compliance risiko (etterlevelse)

Compliance er risikoen for at Banken pådrar seg offentlige sanksjoner/bøter eller økonomisk tap som følge av manglende etterlevelse av lover og forskrifter.

Nye eller endring i lover, forskrifter og øvrige juridiske og regulatoriske krav til hvordan Banken opererer – eller tolkninger og/eller forståelse av slike krav – kan innebære betydelige kostnader å etterkomme. Som svar til dagens økonomiske uro eller fremtidig krise eller andre bekymringer, kan regulatoriske myndigheter vedta nye eller ytterligere reguleringer, for eksempel restriksjoner eller begrensninger på Bankens virksomhet, herunder, men ikke begrenset til, høyere kapitalkrav, økte rapporteringskrav og restriksjoner på visse typer transaksjoner. Banken forventer å møte sterkere regulering av sin virksomhet.

Banken opererer i et juridisk og regulatorisk miljø som utsetter den for potensielle rettsaker og regulatorisk risiko. Som et resultat kan Banken bli involvert i ulike tvister og juridiske, administrative og offentlige saker i Norge og andre jurisdiksjoner som potensielt kan utsette Banken for tap. Slike krav, tvister og søksmål er gjenstand for mange usikkerheter. Tap av rettsaker kan ha en negativ effekt på Bankens omdømme og/eller finansielle stilling.

Fra tid til annen, innfører eller endrer International Accounting Standards Board ("IASB") standardene som styrer utarbeidelsen av regnskapet, Finanstilsynet gjør endringer i sine tolkninger av disse eller det er forskjell i oppfatningen mellom Banken og myndigheter med hensyn til anvendelse av, slike standarder. Slike endringer kan påvirke Bankens rapporterte finansielle tall og/eller resultater.